

Herenkledij BRUTUS

Boekhandel CORMAN

door Jean Marie BEKAERT

Nicolas Mathieu Hubert CORMAN

Toen CORMAN het huis op nr. 51 in de A.B kocht was het pand op het gelijkvloers in twee winkels verdeeld. Alleen de winkel met nr. 51b, voorheen papierhandel HUBAUT, was in feite vrij. De beschikbare ruimte was destijds ruimschoots voldoende voor de opkomende boekhandel. In oktober 1929 verbouwde CORMAN dan ook alleen nr. 51 b (45).

December 1929 startte boekhandel CORMAN in eigen pand.

CORMAN groeide nu heel snel tot een begrip. De boekenkenner had snel door dat voor het zeldzame, het uitzonderlijke, het filosofische, het technische en het kunst-boek, CORMAN de boekhandel bij uitstek was. Ook raakten, met de dag, alle boekenrekken boordevol. Waar eens ruimte in overvloed was, kampte men nu met plaatsgebrek. Het verzadigingspunt was nabij. Droogkuis RIBBY, laatste huurder, kreeg dan ook in 1931 zijn vooropzeg. Met de verhuis van RIBBY kreeg het probleem voor meerdere jaren een oplossing (46).

Nicolas Mathieu Hubert CORMAN werd op 15 februari 1901 te Lontzen geboren. Niets bestemde CORMAN, in een landbouwersfamilie geboren, om boekhandelaar te worden (47).

Anno 1926 verscheen CORMAN voor het eerst in Oostende. Hij speelde het klaar om op nr. 44 Adolf Buylstraat, zijn intrek te nemen en er op goedgeeluk enkele tientallen vergeelde boeken te koop te stellen. Het boekwinkeltje, in de hall van de "Carillon" gevestigd, kende een groeiend succes. Bij CORMAN rees meteen de zucht naar zelfstandigheid. Op 13 mei 1929 kocht Mathieu CORMAN het winkelpand op nr. 51. Meteen werd zijn wens werkelijkheid (44).

Anno 1930 verscheen voor het eerst het ophefmakende tijdschrift "TRIBORD". Het blad, dat internationale weerklank vond, werd gelanceerd door Mathieu CORMAN, Felix LABISSE, Henri VANDEPUTTE en Joseph DELTEID (48). Voor informatie en abonnement kon men op telefoonnummer 1635 bij CORMAN terecht (49).

De "Littoral" van 6 december 1930 gaf, in haar wekelijkse rubriek "Au Rotary", relaas over de maiden speech van nieuw lid Mathieu CORMAN. Hierin deed de reislustige CORMAN het verhaal over zijn ontmoeting met de Duitse Keizer te Doorn in Nederland (50).

Raymonde CORMAN werd het eerste kind, op 1 september 1930, geboren bij het echtpaar Nicolas (Mathieu) en Maria KLINKENBERG (51).

In 1932 verliet droogkuis RIBBY nr. 51. Meteen verbouwde CORMAN de twee winkels tot één ruime boekhandel (52).

Oktober '32 innoveerde boekhandel CORMAN in de boekenverkoop. Deze maand kwam, voor het eerst, te Oostende een auteur zijn literair werk voorstellen. Blanche HOUVENAGHEL introduceerde er haar werk : "Impressions de la Mer" (53).

Margaretha CHEYNS werd op 8 juli 1933 in de duinen achter de Dancing CALIFORNIA vermoord (54). Haar lijk werd er door spelende kinderen ontdekt. Hoofdverdachte, marconist Octaaf WYFFELS, werd voor het assisenhof te Brugge veroordeeld tot 10 jaar gevangenis straf. Later werd de veroordeelde, in 1943, van alle schuld vrijgesproken (54). De dag toen de moord gepleegd werd was Mathieu CORMAN in gezelschap van enkele (goed beschonken) vrienden in de buurt van de CALIFORNIA aanwezig. Mathieu CORMAN werd dan ook als één der bijzonderste getuigen in deze zaak opgeroepen (55).

In oktober '36 begon de Antwerpse krant "De Dag" een rehabilitatie campagne voor WYFFELS. Hierbij werd de persoon van Mathieu CORMAN zodanig in het daglicht gesteld dat men had kunnen denken dat hij de dader was. Meteen daagde CORMAN "De Dag" voor het gerecht. Na een langdurig proces, beëindigd in maart 1939, werd "De Dag" wegens laster en eerroof veroordeeld (55).

Ondernemend zakenman opende Mathieur CORMAN anno 1934 een bijhuis in de Kustlaan te Knokke (56).

En in Oostende groeide boekhandel CORMAN uit tot een cultureel trefpunt van de intelligentia. Nobelprijswinnaar EINSTEIN, HUXLEY, LABISSE, Mac PACOL en Marcel BOLL hielden hier soms homerische discussies. Ook James ENSOR was er vaak bij (57). Mensen die later zouden beroemd worden troffen elkaar in de boekhandel. Zowel Karel JONCKHEERE, als Gustaaf PERMEKE, Leon SPILLIAERT en Stijn STREUVELS waren hier niet vreemd.

De geboorte van Alain CORMAN op 3 maart 1935 werd voor de familie de belangrijkste gebeurtenis van het jaar (58). Waarom boekhandel CORMAN dit jaar van telefoonnummer verandere is niet bekend. Maar telefoon nr. 1635 werd nu nr. 2000 (59).

Anno 1936 trok Mathieu CORMAN als free-lance journalist, in opdracht van het Franse blad "Ce Soir", naar Spanje (54). Destijds was de communistische dichter Louis ARAGON er hoofdredacteur (54). Bij deze missie ontmoette hij Ernest HEMINGWAY die er correspondent was voor een Amerikaanse krant. Onder de titels "Terres de troubles" en "Bruleurs d'idoles" stelde CORMAN zijn belevenissen later te boek (54).

Anno 1937, bij de eerste huiszoeking van het Brugs Parket bij CORMAN legde die beslag op het boek "Navaja Souvenir". De benadering "Kunst of Pornografie" werd door beide partijen op een subjectieve wijze ingeschat. Met de jaren groeide de problematiek uit tot een kat-en-muis spel.

Februari 1937 dagvaarde Mathieu CORMAN de N.V. Patria, uitgeefster van "De Dag", voor eerroof en laster. Het vonnis waarbij "De Dag" veroordeeld werd, viel pas in april 1939 (60). Met als titel "Een belangrijk vonnis" meldde de Zeewacht van 15 april 1939 de veroordeling van de krant "De Dag". "De Dag" kreeg de verplichting het vonnis in 5 opeenvolgende nummers te publiceren, alsook in twee Oostendse weekbladen (60).

In 1939 vonden enkele leden van het Spaans Republikeins Gouvernement onderdak bij boekhandel CORMAN, voor hun vertrek naar Mexico (60a).

Het Oostends telefoonnet werd in 1939 volledig vernieuwd. Van telefoon nr. 2000 werd het destijds nr. 714.11 (61).

Mei 1940 !

Onmiddellijk stond Mathieu CORMAN in het verzet. Samen met de andere Oostendse communist DUBOIS was hij de man die ondergedokenen naar Portugal smokkelde. Henri KERMAREC werd de verbindingsman tussen Brussel en Monteauban in de Garonne.

In een treffen met de Guardia Civilia werd Mathieu CORMAN gevangen genomen en in een Spaans concentratiekamp opgesloten. Dank zij een list, opgezet door Belgisch Consul JOTTARD, werd Mathieu CORMAN meteen Jean HAUTMONT van Canadese nationaliteit. Het waren verontwaardigde Britten die de vrijlating eisten, en bekwamen, van de bij vergissing opgesloten Canadees.

Nu kwam CORMAN in Schotland terecht. Op vrijwillige basis volgde hij er een parachutistenopleiding en behaalde er een schitterende tweede plaats. Zijn aanvraag om boven België gedropt te worden werd geweigerd. Bekend als communist vertrouwde men hem niet. De legerleiding wees CORMAN toen aan voor sabotageopdrachten in Duitsland (62).

In oktober 1940 kwam Henri VANDEPUTTE zich te Oostende vestigen. Toen nam hij het risico boekhandel CORMAN verder open te houden. Onder de Duitse bezetting, en te Oostende te meer, was het een gevaarlijke, harde en ondankbare taak. Hierbij kwam nog dat Mathieu CORMAN destijds publiek als communist aangeschreven stond. Vier jaar naeen beheerde Henri VANDEPUTTE boekhandel CORMAN onder moeilijke omstandigheden (63).

"WE ZIJN ZE KWIJT" titelde "De Zeewacht" op 16 september 1944.

Al in oktober 1944 verscheen in "La Flandre et le Littoral" publiciteit voor boekhandel CORMAN (64).

Het feit dat boekhandel CORMAN nog bestond was grotendeels aan de inzet van Henri VANDEPUTTE te danken. Of hiermede rekening gehouden werd toen in 1945 Henri KERMAREC aangesteld werd om de boekhandel te beheren valt te betwijfelen.

April 1946 stichtte Henri VANDEPUTTE, onder eigen beheer, de "Librairie de la Bibliothèque" op nr. 2 in de Madridstraat (65). Met de "Internationale Boekhandel en CORMAN als concurrenten vatte de nieuwkomer een onmogelijke strijd aan. Ook kwam de boekhandel van VANDEPUTTE nooit echt van de grond. Het jaar na haar ontstaan ging de "Librairie de la Bibliothèque" reeds dicht (66). De 75-jarige Henri VANDEPUTTE overleed in de Madridstraat 14, op 1 april 1952 (67).

Aanvang 1946 verliet Henri VANDEPUTTE het pand op nr. 51. Reeds op 13 juli 1946 betrok de herenigde familie CORMAN het huis. Echtgenote Maria KLINKENBERG (43 j) had de oppas over Raymonde (16 j) en Alain (11 j) (68). Mathieu CORMAN kwam nu terug in de weer voor zijn boekhandel.

Anno 1947 opende CORMAN in de Ravensteinstraat te Brussel zijn tweede bijhuis. Voor wie in Oostende niet kon bediend worden bood een belletje op tel. 11.67.29 soms de oplossing (69). Toen boekhandel CORMAN zich in 1948 terug op het telefoonnet te Oostende abonneerde, werd het tel. nr. 727.24 (70).

Felix LABISSE, vriend van Mathieu CORMAN, ving in 1947 aan met het schilderen van een reeks muurportretten in de boekhandel. De kunstenaar beëindigde het werk in 1952. Drieëntachtig kunstenaars, schrijvers, geleerden en denkers werden afgebeeld. Werden geportretteerd : ARAGON, KAFKA, APOLLINAIRE, JARRY, GIDE, MAURIAC, PREVERT, CLAUDEL, LA FOURCHADIERE, REBOUX, KIPLING, COLETTE, MAC ORLAN, SHAW, MAUROIS, MORAND, TIMMERMANS, VALERY, CARCO, de NOAILLES, MAETERLINCK, de REGNIER, MICHAUX, GENET, MILLER, LEAUTAUD, MALLET-JORIS, SIMENON, VERHAEREN, MAC JACOB, RILKE, COCTEAU, ANOUILH, PROUST, BRETON, de BEAUVOIR, de GHELDERODE, QUENEAU, VIAN, SARTRE, DALI, ENSOR, LABISSE, JONES, GUARESCHI, JONCKHEERE, CURIE, EINSTEIN, ROSTAND, ERASME, DOSTOJEWSKI, POE, SHAKESPEARE, MOLIERE, GOETHE, DANTE, CERVANTES, ZOLA, HEMINGWAY, LILAR, HUGO, CELINE, GRACQ, BERNANOS, ELUARD, MONTHERLANT, GIJSEN, ZWEIG, STEINBECK, St. EXUPERY, CALDWELL, MANN, BRECHT, WALSCHAP, GORKI, TOLSTOI, CHOLOKHOV, EHREMBOURG, GOFFIN, BRULEZ, DAISNE, CLAUS en nr. 83 CORMAN (71).

Mathieu CORMAN.

nr 83.

Naar de bladwijzers, bij ieder boek geleverd, beschikte CORMAN te Oostende over 1.196 meters rekken vol boeken. Alle genres, van de meest uiteenlopende auteurs waren te verkrijgen.

Anno 1951 was het terug zover. Dit jaar prijkte opzichtelijk (en niet toevallig) in het uitstalraam van CORMAN een kunstboek over GOYA. De cover beelde het subliem naakt van de "Maja Desnuda" af. Dat het tot een aanvaring moest komen met het Brugse parket was praktisch zeker. Zoals te voorzien werd het boek aangeslagen. CORMAN werd dan ook wegens zedenschennis voor de rechter gedaagd. Bij de rechtszitting wuifden CORMAN en zijn raadsman met Spaanse postzegels. Op deze prijkten de "Maja Desnuda". De vraag werd nu of Generaal FRANCO aan pornografie deed? Meteen werd de zaak verdaagd en CORMAN aan de deur gezet (72). Bij uitspraak op 13 februari 1953 van het Hof van Beroep te Gent werd CORMAN vrijgesproken (73).

In de nacht van 1 februari 1953 stond boekhandel CORMAN 75 cm. onder water. Toonbanken, tafels en heel wat rekken sloegen om in het met mazout besmeurde zeewater. De reddingswerken verliepen moeilijk bij gebrek aan electriciteit en zuiver water. Naar schatting werden die nacht bij CORMAN 22.000 boeken door de overstroming vernield (74).

In 1953 kwam het opnieuw tot een aanvaring met het Brugse gerecht. De grote manoeuvres vingen aan toen CORMAN, staatsprijs "Gangreen" van Jef GEERAERTS in zijn zaak te koop stelde (75). Het geliefde spelletje tussen de gerechtelijke diensten en CORMAN kon opnieuw een aanvang nemen.

Toen CORMAN in 1954 "Histoire d'O" in zijn raam uitstalde werd het Brugs parket razend. Voornamelijk de kunstvolle illustraties van Léonor FINI ergerde de gerechtelijke diensten. Herhaaldelijk werd de hele stapel "porno van toen" in beslag genomen. Keer op keer reed CORMAN naar Parijs bij de uitgever om een nieuwe voorraad exemplaren, die op hun beurt aangeslagen werden (76). Léonor FINI exposeerde anno 1980 zijn werk in het Casino te Oostende (76).

In 1974 kwam de zaak, voor de zoveelste maal, voor bij de correctionele rechtbank van Doornik. CORMAN, verdedigd door Meester LALLEMAND, bekwam een schrijven van Minister van Justitie CLOSE waarin gezegd werd dat Pauline REAGE's werk uit de verouderde indexlijst zou geschrapt worden (76a). Meteen was er geen vergrijp meer en ging CORMAN vrijuit.

Boekhandel CORMAN bekwam in juni 1954 een bouwtoelating voor het bezetten van de voorgevel. Het voorkomen van de zaak wijzigde meteen grondig (77).

De 55-jarige Maria KLINKENBERG overleed hier op 5 december 1958. Zij zag het daglicht te Balen, in de provincie Luik, op 19 augustus 1903 (78). Meteen betreurden Mathieu CORMAN alsook Raymonde en Alain een echtgenote en moeder.

In 1960 reisde Mathieu CORMAN naar Tibet. In zijn combi zwierf hij Azië door en beëindigde de reis met een bezoek aan Communistisch China in 1961 (79).

Onopzettelijk stond in de kleine aankondigingen in de "Zeewacht" van 9 maart 1962 te lezen: "On demande vendeuse, s'adresser

Librairie Corman, 51 r. Ad. Buyl" (80). Boekhandel CORMAN nam toen Els DEMUYNCK in dienst. Met de jaren ontwikkelde zij een uitzonderlijke kennis over boeken en naslagwerken. Meer dan twintig jaar lang stond zij dan ook de klanten bevoegd te woord.

Eigenaar Mathieu CORMAN, vaak op reis, was de algemene beheerder van boekhandel CORMAN. In werkelijkheid beheerde Henri KERMAREC, "éminence grise" de drie CORMAN boekhandels. Zijn beheer in een nog open markt was voortreffelijk. Bij boekhandel CORMAN kwamen heel wat illustere personages over de drempel : Prins KAREL, Boris VIAN, Simonne SIGNORET, Paul DELVAUX, Jef GEERAERTS, Hugo CLAUS en Henri RONSE.

De stempel van het verleden volgt ons. Anno 1968 vond een journalist van "Panorama" het goed het verhaal van de "Moord in de Duinen" nog eens over te doen (81). Onheus en prikkelend herhaalde journalist J. CELS de feiten. Het kwam tussen CORMAN en het weekblad tot een persproces te Antwerpen. Alhoewel niet geschreven met het doel te schaden werd de opsteller van het artikel verantwoordelijk gesteld voor eerroof. Daar de feiten echter tot een ver verleden behoorden en de persvrijheid in acht genomen werd, werd alleen de morele schade weerhouden.

Zaterdag 1 maart 1969 was Paul-Henri SPAAK in boekhandel CORMAN aanwezig om er zijn memoires met een opdracht te voorzien (82).

Aanvang de jaren 70 kende boekhandel CORMAN een gevoelige afzwakking van haar omzet. Hieraan moest verholpen worden. Eind 1970 werd dan ook op nr. 3 in de Madridstraat een winkel gehuurd. December 70 opende hier een pocketafdeling met de bedoeling een nieuw publiek aan te trekken (83). Het werden moeilijke jaren.

Historicus Edouard BAELS kwam bij boekhandel CORMAN op 20 maart 1972 zijn werk voorstellen. Het gebeuren werd door heel wat prominenten bijgewoond (84). Rond dit tijdstip volgde Yvon KERMAREC zijn vader op aan het hoofd van boekhandel CORMAN.

In 1974 kwam Mathieu CORMAN in een vreemd parket terecht. Op beschuldiging van verleiding van minderjarigen werd hij achter de tralies gezet. Een vreemd verhaal van een weggelopen kind dat in het Knokse filiaal de nacht zou doorgebracht hebben, een woeste vader, de bekentenissen van de dochter, met alle gevolgen vandien. "Absurde en valse beschuldigingen" verzekerde CORMAN. Meteen zag de 73-jarige CORMAN zijn opsluiting als een overwinning van de gerechtelijke diensten na een strijd van jaren. Naar zijn oordeel een vuile zet.

CORMAN hield er een depressie van over, maar liet niets blijken voor zijn tegenstanders (het gerecht). Van Brugge werd hij naar de Gentse nor overgebracht. Korte tijd hierop werd CORMAN in voorlopige vrijheid gesteld.

Een tijd lang hoorde of zag niemand hem tot men op 16 februari 1975 in de bossen van Schleichen zijn lijk ontdekte. Mathieu CORMAN had zich, twee dagen voor zijn 74ste verjaardag, op een boogscheut van zijn geboortedorp, een negen millimeter kogel door het hoofd geschoten (85). Niemand zal ooit weten wat hem toen genekt heeft en zelfs dat ultieme nekken heeft hij aan niemand gegund. Op zijn grafzerk te Oostende staat te lezen : "Mathieu CORMAN 1901-1975 Homme Libre" (85).

Alain CORMAN nam toen de leiding van de boekhandel over.

In 1978 opende boekhandel CORMAN een afzonderlijke pocketboekenafdeling op nr. 14 in de Madridstraat. Het beoogde resultaat bleef uit.

In oktober 1979 presenteerde Jef GHEERAERTS zijn laatste werk bij CORMAN (86). Walter VAN DEN BROECK presenteerde er in mei 1980 zijn boek "Brief aan Boudewijn" (87).

Op 11 september 1980 titelde "Tips" : "Een halve eeuw Boekhandel CORMAN te Oostende" (88). Het artikel schetste de geschiedenis van klein naar groot van de boekhandel. Terecht werd de sterke figuur van Mathieu CORMAN middelpunt van het verhaal. Zijn menigvuldige wedervaren vormden de hoofdschotel van de kroniek. Bij deze gelegenheid werd een originele wedstrijd uitgeschreven waar 100 mooie prijzen aan verbonden waren. Op 26 september greep in de "Beaulieu" de prijsuitreiking plaats. Felix LABISSE overhandigde er enkele van zijn kunstwerken aan de prijswinnaars.

In dit uitzonderlijk jaar 1980 kwamen Ward RUYSELINCK, eind september, en Martin GRAY, eind oktober, hun werk voorstellen (89).

Met de jaren verzwakte het culturele imago van CORMAN. Nochtans werd daar, in de laatste jaren, aan gewerkt.

In 1982 nog richtte de boekhandel een culturele manifestatie in met een voorstelling van de biografie van kunstenaar Hubert MINNEBO (90).

Het tijt keerde.

Gemakkelijke en gebruiksvriendelijke media zagen het daglicht, de vakantie- en sportcultuur ontwikkelde zich snel, de communicatiemiddelen lagen in ieders bereik. Onder deze invloeden wijzigde het gedragspatroon van de gebruiker zich in belangrijke mate. De boekhandel kreeg een moordende concurrentie te verduren. Voeg hieraan toe dat, onder druk van de economische crisis, een bepaald deel van het lezerspubliek wegbleef.

De komst van "Fnac" in Brussel alsook de installatie van reuze boekhandels in Rijsel veroorzaakten op hun beurt een daling van de omzet bij CORMAN.

Een machtswisseling binnen het bedrijf in 1978 werd het uiterlijke teken van een zekere teloorgang bij CORMAN. Ook lieten de betalingen bij de uitgevers soms op zich wachten. Boekhandel CORMAN beleefde meteen zijn zwanenzang.

Anno 1985 passeerde Paul van TIEGHEM de TEN BERGHE, notaris te Oostende, akte waarbij : "Alain en Raymonde CORMAN hun handelshuis op nr. 51 in de Adolf Buylstraat, 193 m² groot, kad. sect. A nr. 95E, met een kadastraallegger van 329.700 fr verkochten aan Charles HEYLMAN en echtgenote Gilberte DEVRIENDT gedomicilieerd op nr. 33 in de Adolf Buylstraat" (85). De akte bepaalde verder dat het eigendom vanaf 1 maart 1986 vrij van gebruik was.

"CORMAN SLUIT" titelde "De Zeewacht" op 6 december 1985 en vervolgde : "Over enkele dagen start de grote uitverkoop die

wellicht duren zal tot eind februari. Het is niet bekend wie het huis, dat eigendom is van de familie CORMAN, nu heeft aangekocht en welke handelsactiviteiten daar zullen plaats grijpen. Wel is duidelijk dat het sluiten van CORMAN Oostende, niet alleen voor de Adolf Buylstraat, maar voor Oostende zelf, een enorm verlies betekent" (91).

Vrijdag 28 februari 1986, ging boekhandel CORMAN definitief dicht te Oostende. Een immens verlies voor de Oostendse intelligentia.

In de Adolf Buylstraat 51 vingen vanaf maart 1986 grote veranderingswerken aan. De firma BOEY Noël verbouwde het gelijkvloers tot een ruime en open verkoopsoppervlakte. Met uithangbord "Mik-Point" opende in april 1986 hier een Poster en Card-Shop. De echtlieden HEYLMAN-DEVRIENDT, eigenaars van de zaak, beheerden dit nieuw verkooppunt van de "Internationale Boekhandel". Ligging en aanbod moesten het succes van de nieuwe zaak verzekeren. Economische factoren en de consumment beschikten er anders over. Bij gemis aan rendabiliteit werd uitgekeken naar een huurder voor het handelspand.

Op 12 april 1989 stond te lezen in "Tips" : "Paul VANBECKEVOORT - agence DERMUL. Adolf Buylstraat : winkel met ongeveer 9 m gevel - 130 m² - zie kantoor" (93).

De nieuwe zaak heette nu "Soho" en werd een verkooppunt van de groep Press Shop A.L.G. n.v. uit Brussel. Het aanbod wijzigde zeer weinig, alleen details kregen een andere vorm. Ook nu kwam de zaak niet echt van de grond. "Soho" sloot haar deuren op 31 januari 1992.

In "Tips" van 19 maart 1992 verscheen : "Adolf Buylstraat - Handelshuis 190 m², vroeger "Soho", te huur. Overname 6.000.000 fr. (94).

In mei 1992 kwam het tot een vergelijk tussen de eigenaar en "Brutus tailor", uit de Alfons Pieterslaan 41 te Oostende. Het eerste teken aan de wand werd de uitverkoop van alle stocks van "Brutus", Alfons Pieterslaan. Hierop volgde een grondige inrichting van het winkelpand in de Adolf Buylstraat.

Zaterdag 12 september 1992 heropende "Brutus tailor" haar herenmodezaak op nr. 51 in de Adolf Buylstraat. Deze mooie mannenzaak betekend een beduidende aanwinst voor het Oostendse winkelcentrum.

-
- (45) ZW 26/10/1929.
 - (46) Tel. Gids 1931 en 1932.
 - (47) Kiezerslijsten 1949-1952.
 - (48) Tips 11/09/1980.
 - (49) Tel. Gids 1930.
 - (50) Litt. 06/12/1930 en ZW 13/09/1930.
 - (51) Litt. 13/09/1930.
 - (52) ZW 28/05/1932.
 - (53) ZW 08/10/1932.
 - (54) ZW 13/12/1985.
 - (55) ZW 15/04/1939.
 - (56) Tips 11/09/1980.

- (57) ZW 28/02/1975.
 (58) Kiezerslijsten 1966-68.
 (59) Tel. Gids 1934 en 1935.
 (60) EO 13/03/1937 en ZW 03/12/1938 en ZW 15/04/1939.
 (60a) NK 21/08/1980.
 (61) Tel. Gids 1939.
 (62) ZW 13/12/85 en 28/02/1975.
 (63) Kiezerslijsten 1946-48.
 (64) Fl. Litt. nov 1944.
 (65) ZW 26/04/1946.
 (66) Alg. Gids voor W.-Vl. 1947. Boekhandel "Libr. de la Bibl."
 komt niet meer voor.
 (67) BSO - + 01/04/1952 - Henri VANDEPUTTE, letterk.
 (68) Kiezerslijsten 1949-52.
 (69) NK 21/08/1980.
 (70) Tel. Gids 1948.
 (71) Postkaarten reeks 1 tot 83. Photo Jacques SCHREURS & V.
 FOOY. Ferme COLAS. 1. ARAGON, 17. TIMMERMANS, 42. ENSOR,
 43. LABISSE, 46. JONCKHEERE, 48. EINSTEIN, 59. HEMINGWAY,
 74. WALSCHAP, 82. CLAUS, 83. CORMAN.
 (72) ZW 13/12/1985, NK 21/08/1980 en Tips 11/09/1980.
 (73) ZW 23/01/1953.
 (74) NK 21/08/1980 en foto BOVIT 1953.
 VAN CAILLIE, boek 2 foto 170.
 ZW Spec. Editie 27/02/1953.
 (75) Tips 11/09/1980.
 (76) NK 21/08/1980 en Tips 11/09/1980.
 (76 a) ZW 01/03/1974.
 (77) ZW 18/06/1954.
 (78) Kiezerslijsten 1949-52 en NK 11/12/1958.
 (79) ZW 28/02/1975.
 (80) ZW 09/03/1962 en 06/12/1985.
 (81) ZW 29/11/1968.
 (82) ZW 14/02/1969.
 (83) Tips 23/12/1970.
 (84) ZW 17/03/1972, 31/03/1972.
 (85) NK 27/02/1975, ZW 28/02/1975 en Knack 19/02/1986.
 (86) ZW 26/10/1979.
 (87) Tips 15/05/1980.
 (88) NK 21/08/1980, Tips 11/09/1980 en ZW 23/05/1980.
 (89) Tips 18/09/1980 en 23/10/1980.
 (90) ZW 06/12/1985.
 (91) Knack 19/02/1986 en ZW 13/12/1985.
 (92) Tel. Gids 1987-1988, 1988-1989 en 1989-1990.
 (93) Tips 12/04/1989, 09/03/1989 en Streekkrant 19/01/1989.
 (94) Tips 19/03/1992
 (95) Tips 10/09/1992.

LEGENDE :	BSO	Burgerlijke Stand Oostende
	Car.	Carillon
	FO	Feuille d'Ostende
	EO	Echo d'Ostende
	ZW	Zeewacht
	AC...	Jaarboek
	Litt.	Le Littoral
	NK	Nieuwsblad van de Kust
	Fl. Litt.	La Flandre et le Littoral